

PRZEMYSŁAW DOŁĘGA

Uniwersytet Rzeszowski

ORCID: 0000-0002-1862-372X

przemyslaw.m.dolega@gmail.com

Mroczne kreacje władzy w twórczości grupy heavymetalowej Hunter i jej lidera Pawła Grzegorzczyka

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest uporządkowanie i sproblematyzowanie tematu władzy obecnego w twórczości grupy heavymetalowej Hunter i jej lidera Pawła Grzegorzczyka. Szczególnie istotne w zamierzonej koncepcji pracy okaże się dokładne opisanie postaci despoty. Analizom poddane zostaną najbardziej reprezentatywne utwory z albumów: *Requiem*, *Live*, *Medeis*, *T.E.L.I...*, *HellWood*, *Królestwo*, *Imperium*, *Niewolność* oraz *Arachne*. Tekst wywodu zawierać będzie odniesienia do terminologii stosowanej przez metodologów badań kulturowych, a także motywów pojawiających się w tekstach innych zespołów uznawanych za ideowych następców zespołu Black Sabbath¹.

Słowa kluczowe: Hunter, Paweł Grzegorzczyk, *Requiem*, *Live*, *Medeis*, *T.E.L.I...*, *HellWood*, *Królestwo*, *Imperium*, *Niewolność*, *Arachne*, motyw władzy, heavy metal, poezja współczesna

*Panie i Panowie!
Oto odwieczna walka między Dobrem i Złem!
Walka... w której nie ma zwycięzców...
ani pokonanych nie ma!
Oto największy bezsens
istnienia!!²*

Chocholi taniec wyborców. Opętani wodzireje i diabły

Głównymi czarnymi charakterami piosenek zespołu Hunter są reprezentujący władzę despotci. To postacie pozbawione uczuć, które już dawno zatraciły własne

¹ A.L. Cope, *Black Sabbath and the Rise of Heavy Metal Music*, Farnham 2010, s. 90.

² P. Grzegorzczyk, *Łosiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, Metal Mind Productions 2005. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/t-e-l-i-2005/losiem> [18.06.2024].

człowieczeństwo. „Królowie świata”³, bądź równie ironicznie określani „bogowie”⁴, swoje stanowiska otrzymują w wyniku wielu irracjonalnych decyzji społeczeństwa. Tendencję tę obrazuje najlepiej żartobliwy utwór *Przy wódce*, pochodzący z albumu *T.E.L.I...*⁵ wydanego w 2005 roku. Zaprezentowany zostaje tam szczególnego rodzaju chocholi taniec, w którym uczestniczą ludzie kierujący się w życiu najprostszymi instynktami, niemysłący racjonalnie o otaczającej ich rzeczywistości:

Tańczymy PrzyWódce
 Popieramy PrzyWódce
 Wybierzemy PrzyWódce
 Ubijemy PrzyWódce
 Świątujemy PrzyWódce
 Pokochamy PrzyWódce
 Zabijemy PrzyWódce
 Negocjacje PrzyWódce
 Wybieramy PrzyWódce
 Pochwalony PrzyWódce
 PochowaMy PrzyWódce
 Negocjacje PrzyWódce
 Wybieramy PrzyWódce
 Pochwalony PrzyWódce
 ZakopanE PrzyWódce⁶

W zacytowanym fragmencie można dość łatwo dostrzec homofoniczną relację między wyrażeniem przyimkowym „przy wódce” a rzeczownikiem „przywódce”. Wykorzystujący grę tych słów poeta przedstawia czytelnikowi własne spojrzenie na społeczną mentalność w obliczu poważnych politycznych przeobrażeń. Sugeruje, że podejmowane przez zwykłych obywateli decyzje są zazwyczaj nieprzemysłane. Warunkują je wewnętrzznarodowe spory i nieumiejętne wyciąganie refleksji na temat rzeczywistości. Istotnym elementem łączącym uczestników chocholego

³ Tenże, *Trumian show* [w:] Hunter, *Królestwo*, Tune Project/Mystic Production 2012.

⁴ Określenie to stosuje Grzegorzczuk w bardzo wielu utworach. Ma wydźwięk patetyczny, ale też nie jest pozbawione ironii.

⁵ Litery zawarte w zagadkowym tytule albumu *T.E.L.I...* są skrótem od biblijnej sentencji – *Terribilis est locus iste*, pojawiającej się w łacińskim przekładzie *Księgi Rodzaju*. Słowa te można przetłumaczyć jako *Przerażające jest owo miejsce*, co najprawdopodobniej staje się odniesieniem do negatywnych aspektów współczesnego świata. Por. <https://www.metalside.pl/bands/band.php?id=74> [18.06.2024].

⁶ P. Grzegorzczuk, *Przy wódce* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, dz. cyt. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/t-e-l-i-2005/przy-wodce> [18.06.2024]. Uważny czytelnik odnajdzie w tym fragmencie nietypowe formy zapisu niektórych wyrazów. To zamierzone „literówki”. Posługujący się nimi poeta wyróżnia w ten sposób konkretne sylaby i litery, którymi poszerza kontekst znaczeniowy tekstu. Zaimek osobowy „my” sugeruje tu, że częścią opisywanego społeczeństwa jest każdy jego obywatel. Wielka litera „E” w Zakopanem wydaje się natomiast sygnałem, by nazwę wypoczynkowej miejscowości odczytywać dosłownie, a zatem poprzez czasownik „zakopać”. Trudno jednoznacznie określić, czy „zakopanie” ma tutaj dotyczyć przywódcy czy rozwiązania przy alkoholu konkretnego sporu. Jedna i druga opcja wydaje się tak samo prawdopodobna.

tańca jest ich skłonność do regularnego spożywania alkoholu. W przytoczonym fragmencie staje się ona symbolem wszelkich, pozbawionych rozsądku, praktyk. Opisywani bohaterowie wydają się bezmyślnym, skłóconym ze sobą tłumem, podatnym na manipulacje ze strony osób sprawujących władzę.

Grzegorzcyk, inspirując się motywami charakterystycznymi dla heavy metalu, często opisuje sprawujących władzę jako osoby opętane – zarówno przez chore idee, jak i przez samego diabła. Przywódca z piosenki *Imperium miłości* kontaktuje się z szatanem, który obiecuje mu realizację jego najszybszych imperialnych pragnień. Antagonista Boga jest gotowy podpalić cały świat i zabić miliony niewinnych istnień, jeżeli tylko otrzyma wystarczającą w swoim mniemaniu zapłatę. Nie zależy mu jednak na konkretnej kwocie pieniężnej ani na innych dobrach materialnych. Interesują go wyłącznie ludzkie dusze, które pragnie upodlić, a potem zatracić na wieczność. Wyszukana metafora wysyłania mężczyzny na front powraca także w napisanej w języku angielskim piosence *Time of hate*. Obecny w utworze władca podpisuje przymierze krwi, które łatwo utożsamiać z cyrografem.

Sytuacja liryczna odwrócona zostaje w piosence *Szata na bal*, nawiązującej bezpośrednio do powieści Michaiła Bułhakowa *Mistrz i Małgorzata*. Opisywany w tekście antagonistą nie musi już pertraktować z siłami piekielnymi. Sam uosabia je wszystkie i jest szatanem. Jego kreacja różni się jednak od tej stworzonej przez rosyjskiego pisarza. Diabeł potrafi być jednocześnie Wolandem, Azazellem i Behe-motem, co wydaje się heretycką reinterpretacją Trójcy Świętej. Przybywającym na uroczystość gościom wyjaśnia, że nie potrzebują żadnej szaty. Zaprasza ich do przerażającego tańca śmierci, z którego nie sposób zrezygnować. Uczestniczą w nim potwory o przeróżnej aparycji, a szczególny nastrój wydarzenia tworzą żywioły ognia, wody, ziemi i powietrza. Wygląd gości wyraźnie kontrastuje z wyglądem szatana. Elegancki gospodarz ceremonii jako jedyny jest ubrany. Wie, że jego zabawa ma charakter cykliczny i za jakiś czas zawitają na nią kolejni przybysze.

Podniebny już czeka bal
Oddajcie czapkę i szal
Nie będzie potrzebne nic
Ubrany jest tylko Widz.

[...]

Wszyscy czekają na Czas
Nie można powiedzieć – pas
Pełne galanto i styl
Dla takich żyjemy chwil

ZIEMIA już czeka.. gaz. Pana i Pani
TLENu?! Tey wody dać.. zaskwierczą podlewani
WODA jak ten czas tu wolno płynie
OGIEŃ zatańczy w nas
I to już tu nie minie..

[...]

SzataNaBal
 SzatanaWalc
 bez końca w każdym z nas
 taniec na szkle
 taniec na dnie
 będzie powtarzał czas

SzataNaBal
 SzatanaWalc
 W płonącej rzece wić
 Taniec na szkle
 Taniec na dnie
 Tak wiecznie nie trwa NIC⁷

Złożoność sytuacji lirycznej sprawia, że można interpretować ją na dwa różne sposoby. Pierwszy wiąże przedstawione wydarzenia z opisem piekielnych mąk, drugi natomiast utożsamia taniec śmierci z wojną i wynikającym z niej oblędem, a diabła z dyktatorem negującym wartości religijne oraz ludzką godność. Tytułowa „szata na bal” staje się w tej perspektywie metaforą dotychczasowego życia jednostek zmuszonych do uczestnictwa w wojnie; historią, którą lepiej zapomnieć w dniu rozpoczęcia apokalipsy spełnionej⁸.

O Władcach Snów i demonicznych Katach

Bardzo interesującą kreacją okazuje się zagadkowy „człowiek bez twarzy”⁹, odwiedzający prosty lud w piosence *Żniwiarze umysłów*. Postać łatwo gromadzi wokół siebie osoby pokrzywdzone przez los, opowiada im o proroczych snach, a także obiecuje nadejście nowego świata. W rzeczywistości jednak jest cynicznym manipulatorem, który sprowadzi na swoich wyznawców wyłącznie śmierć i cierpienie. Uczyni ich bezrefleksyjnymi szaleńcami i sprawi, że upodobnią się do

⁷ P. Grzegorzcyk, *Szata na bal* [w:] Hunter, *Arachne*, Makumba Music/Warner Music Poland 2019. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty z oficjalnego teledysku: <https://www.youtube.com/watch?v=XzweRt-Hf1c> [18.06.2024]. Charakterystyczne dla twórczości zespołu Hunter gry słów dostrzegalne są także w tym liryku. Warto zwrócić również uwagę na trzecią z zacytowanych strof. Obecne są w niej niedokończone wielokropki. Mogą być one oczywiście niezamierzoną pomyłką autora, ale jednocześnie być nią nie muszą. Silnie zmetaforyzowane teksty Grzegorzcyka dość często zawierają w swojej warstwie słownej podpowiedzi umożliwiające odbiorcom odczytywanie ukrytych sensów. Dwie kropki można więc uznać za kolejną z odsłon tego lejtmotywu i utwierdzić się w przekonaniu, że utwór dotyczy zarówno piekielnych mąk grzeszników, jak i cierpienia jednostek w trakcie wojny.

⁸ Utwór skojarzyć można także z innymi tekstami kultury. Uważny czytelnik dostrzeże w jego warstwie słownej nawiązania do baśni Hansa Christiana Andersena *Nowe szaty króla* lub opowiadania Tadeusza Borowskiego *Proszę państwa do gazu*. Wyszczególnione perspektywy interpretacyjne powinny znaleźć się w rozleglejszej pracy poświęconej twórczości zespołu Hunter.

⁹ P. Grzegorzcyk, *Żniwiarze umysłów* [w:] Hunter, *Requiem*, dz. cyt.

niego samego. Również tracą twarze, czyli emocje, uczucia, a przede wszystkim własną tożsamość¹⁰:

Człowiek bez twarzy zszedł wtedy między nas
Budząc nadzieję w tych, którym było źle
Krew z jego ust spijaliśmy
Ogłuchli od braw
BO ON MIAŁ SEN...

Kosiarz bez twarzy wskazał nam nowy plon
Naród wzruszony do łez zbierał żniwo zła
Mówił, że widzi wyraźnie jak bliski jest cel
Bo on miał sen. SEN!

Nie wątpił nikt – w bezmyślny potok słów
Szaleńczy śpiew – wydobył z naszych ust
Miał nadejść dzień,
Wraz z nim nasz nowy świat

Nasz nowy świat,
Gdzie krew i łzy wyblakną jak
wspomnienie...

Nagle ktoś szybko wstał
Chciał odnaleźć w morzu słów
Dziwny sens wiary swej
Dostał lustro. NIE MIAŁ TWARZY!
Przeżony zachwiał się,
NAGLE ODSZEDŁ W MROK...

[...]

Ludzie bez twarzy wciąż schodzą między nas
Budząc nadzieję w tych, którym CIĄGLE ŻŁE
A KREW SPIJAMY WCIĄŻ NOWĄ,
OGŁUCHLI OD BRAW
BO KTOŚ MIAŁ SEN. SEN!!!¹¹

„My” liryczne uzna ludzi bez twarzy za żywiące się krwią byty wampiryczne. Stwierdzi również, że nigdy nie znikną, a świat doświadczy jeszcze terroru wielu z nich. Silnie zmetaforyzowany utwór niesie z sobą dosyć oczywisty przekaz. Wiąże tajemnicze postacie ze znanymi z historii szaleńcami, którzy albo rozpętali wielkie wojny, albo uczestniczyli w nich jako bardzo wpływowi gracze. Obrazuje również oddziaływanie propagandy wojennej na pokrzywdzone jednostki i staje się psychologicznym studium zatracania wartości zgodnych ze społecznymi normami.

¹⁰ W. Kopaliński, *Słownik symboli*, Warszawa 2007, s. 441.

¹¹ P. Grzegorzczak, *Żniwiarze Umysłów*. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/requiem-1995/niwiarze-umyslow> [18.06.2024].

Dyktatorom poświęcony zostaje także utwór *Kiedy umieram*, stanowiący punkt odniesienia do wielu innych tekstów Pawła Grzegorzcyka. Przedstawiony w nim tyran jest osobą, która świadomie zakłamuje historię. Państwowym skrybom nakazuje tworzyć legendy opiewające zarówno dzień swoich narodzin, jak i okres dzieciństwa. Kreuje się na jednostkę pod każdym względem nieskazitelną, oczekując, że zyska w ten sposób więcej ideowych zwolenników. Polityczną działalność rozpoczyna od przemawiania do prostego ludu. Prędko go „opętuje” i staje się „Władcą jego Snów”¹². Wkrótce każe mu uczestniczyć w krwawych bojach o wyznawane przez siebie antywartości. Pragnie narzucić je innym nacjom i morduje miliony ludzi, którzy decydują się mu przeciwstawić:

Bredząc trzy po trzy powiedziałeś, że Ty
Jesteś Władcą Snów – uwierzyli bez słów
Krok po kroku ich opętałeś...

Kat oszalał brodząc we krwi
Tak twój lud bezmyślnie pograżał swój kraj
Wierząc ślepo w Ciebie szedł dalej próbując
Odnaleźć swój Raj
Bredząc trzy po trzy przypomniałeś, że Ty
Jesteś Władcą Snów – wierzyli bez słów

Poszli w ogień za tobą – zginęli przed!
Powiększając armię cieni
[...]

Chciałeś dać swego Boga innym, choć tego nie chcieli
Żyli w zgodzie, spokoju – swojego Boga już mieli...
Bredząc trzy po trzy oznajmiłeś, że Ty
Dasz im Władcę Snów
Nie pojęli twych słów
Więc zginęły miliony – ich słowa brzmiały dziwnie
Ten sam Bóg nosił inne imię!

[...]

Kiedy umierasz – spokój gasi ich łzy
Lecz z odejściem twoim wkrótce nadchodzą złe sny
Koniec prawie zawsze jest początkiem...
Bredząc trzy po trzy wtedy zjawiasz się ty
Jesteś Władcą Snów – zawsze idą bez słów!
I znów zginą miliony, gdy wraz z dziećmi swymi
Zmienisz inny kraj w krainę cieni¹³

¹² P. Grzegorzcyk, *Kiedy umieram* [w:] Hunter, *Live*, Rubicon 2001. Zespół Hunter dość często nawiązuje w tytułach swoich piosenek do dzieł znanych z kultury popularnej, czego dowodem mogą być takie utwory, jak: *Labirynt Fauna*, *Misery*, *Trumian Show*, *Rzeźnia numer 6* czy właśnie *Kiedy umieram*. Tekst nie odnosi się jednak do świata przedstawionego wykreowanego w powieści Williama Faulknera. Jego tematyka jest inna.

¹³ Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/medeis-2003/kiedy-umieram> [18.06.2024].

Moment jego śmierci przynosi światu jedynie chwilową ulgę. Prędko rodzą się bowiem kolejni tyrani, których wyśnionym *opus vitae* staje się zamiana rzeczywistości widzialnej w koszmarną „krajną cieni”¹⁴. W opisywanym utworze po raz pierwszy pojawia się kluczowa w twórczości Grzegorzczaka kategoria „Kata”. Określa ona wszelkich znanych z historii „Władców Snów” i utożsamia ich z „brodzącymi w krwi szaleńcami”¹⁵.

Liryczny monolog jednego z nich zawarty zostaje w piosence *Imperium waraciwara*. Despota jest postacią wyjątkowo narcystyczną. Chce być wielbiony i oklaskiwany. Prawdopodobnie sam wierzy w wymyśloną przez siebie propagandę, bo wielokrotnie powtarza słowa: „jestem niezniszczalny”¹⁶. Uważa się jednocześnie za artystę i muzykę rozbrzmiewającą w państwie, którym rządzi. Mężczyzna nie znosi sprzeciwu i gardzi prawami człowieka. Mści się okrutnie na ludziach, którzy go zawiodą, i nie ma litości nawet dla ich dzieci.

Z przesłaniem zawartym w *Imperium waraciwara* koresponduje utwór *Imperium trujki*¹⁷. Podmiot liryczny zwraca się tam bezpośrednio do muzyki. Prosi ją o dalszą grę, czym przypomina odbiorcom o obecności podłych władców w historii świata. Despotów utożsamia tym razem z „aniołami”¹⁸, które w imię niewłaściwie rozumianej miłości zatruwały pokolenia niewinnych istnień. Tacy mieli być zarówno władcy prowadzący religijne wojny, jak i przywódca III Rzeszy – Adolf Hitler:

Tak... chcemy, żeby Czarny Anioł zbawił dla nas świat
Zebrał Armię Wszechpotężną Nasz Niebiański Brat
Nawet jeśli zmieni przy tym w piekło cały kraj
Graj Muzyko Graj!
Obróci niewiernych wiarołomców znowu w proch
Nie pomogą groźby, nie pomoże matek szloch
Chcemy, żeby Czarny Anioł zabrał nas na BÓJ!!!
TRUJ ANIELE TRUJ!!!

[...]

¹⁴ Tamże.

¹⁵ Tamże. Nagrany do *Kiedy umieram* teledysk koncentrował uwagę odbiorców wokół postaci irackiego dyktatora – Saddama Hussajna. Dwadzieścia jeden lat później utwór zaśpiewano również w języku ukraińskim. Razem z Grzegorzczakiem wykonała go wokalistka The Ukrainian Folk – Natalia Sycz. Przekaz tekstu uaktualniono o wydarzenia z wschodniej granicy. Kolejnym „Władcą Snów”, a zarazem *katem* stał się Władimir Putin, którego zestawiono z takimi personami, jak Adolf Hitler czy Józef Stalin. Por. <https://www.youtube.com/watch?v=Q89myJ7OXbQ> [18.06.2024].

¹⁶ P. Grzegorzczak, *Imperium waraciwara* [w:] Hunter, *Imperium*, Tune Project/Fonografika 2013.

¹⁷ W tekście dostrzec można kolejną zabawę Grzegorzczaka ze słowami. Utwór składa się z trzech części, poświęconych odpowiednio władcom wypowiadającym religijne wojny, nazistom i zarządowi Radia Maryja. Głównych bohaterów tego „tryptyku” łączy zmieniająca się na przestrzeni lat idea wiary, służąca jednostkom do podporządkowywania sobie społeczeństwa. Neologizm *trujka* ma zatem związek także z liczbą trzy, lecz jego podstawami słowotwórczymi są „truć” i „zatruwać”. Te znaczenia wyrazu poeta stawia zdecydowanie wyżej od odniesień do numerologii, co przekłada się na formę zapisu zawartą w tytule piosenki.

¹⁸ P. Grzegorzczak, *Imperium trujki* [w:] Hunter, *Imperium*, dz. cyt.

Kiedys jeden człowiek zmienił w piekło cały świat
 Rasa jedna, kolor jeden, w cyklon zmienił wiatr
 ZabiAJWajWaj
 Graj muzyko graj!
 Mówił – BÓG JEST Z NAMI – kazał spalić cały świat
 Zamordował kogo zdołał MałoDobryKat
 Wagner, Goethe, Nietzsche mieli upięknąć mu BÓJ
 TRUJ Anielę TRUJ...!¹⁹

Dyktatora III Rzeszy nie nazywa się bezpośrednio po imieniu. Definiują go jego zbrodnicze czyny, którymi na zawsze zapisał się w pamięci ludzkości. Wyszczególniony w tekście Hitler jest nie tylko sprzymierzeńcem piekieł, naziścią i mordercą narodu wybranego. Staje się także „Katem”²⁰, czyli bezdusznym człowiekiem władającym snami. Dotyczące führera określenie „mało dobry”²¹ ma wydźwięk wyraźnie ironiczny i podkreśla okrucieństwo popełnianych przez niego zbrodni.

W tekście opisani zostają także politycy zezwalający na wszelkie praktyki despoty. Są jego ideowymi zwolennikami i obradują w miejscu zwanym „dworem”²², z którego wydobywa się swąd piekielnej spalenizny.

Kłamie KrólKlauniKat
 Cały dwór zza pan brat
 Oto stos..
 Czarci swąd!
 Oto KŁAMCÓWRZĄD!!!²³

Metaforę tę należy powiązać z zagadkowym utworem *Osiem*. Przedstawiony w nim władca zasiada na tronie i otwarcie szydzi z idei przyświecających ludziom walczącym na wojnie. To on ustala, kto odgrywa rolę chrześcijan, a kto pogan, których odpowiednio utożsamia ze swoją armią lub jej wrogami. Wie, że obie strony tragicznie zakończą swój żywot, jednak się tym nie przejmuje.

¹⁹ Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/imperium-2013/imperium-trujki> [18.06.2024]. W tekście istnieją ewidentne nawiązania do wojennych zbrodni dokonywanych na więźniach niemieckich obozów koncentracyjnych. Podkreślany jest także terror stosowany przeciwko Żydom, o czym świadczy zbitka czasownika „zabijaj” i wyrażenia „aj waj!” charakterystycznego dla kultury semickiej. Podobną grą słów wydaje się zestawienie „Anioła” z kobietą o imieniu „Aniela”. Celem tego zabiegu jest prawdopodobnie przypomnienie odbiorcom o innych ofiarach wojny, które poniosły śmierć w krematoriach.

²⁰ Tamże.

²¹ Tamże.

²² Tamże.

²³ Tamże. Połączenie słów „KrólKlauniKat” również wydaje się dość problematyczne, bo odczytać je można zarówno jako „Król, klaun i kat” jak i „Król, klauni kat”. „Klaunem” może być więc zarówno król, jak i zwykła jednostka terroryzowana przez władzę. Trudno nie odnieść wrażenia, że taki zapis jest nieprzypadkowy. Autor tekstu potęguje w ten sposób zamierzony przez siebie efekt niejednoznaczności. To prawdopodobnie kolejna heretycka reinterpretacja Trójcy Świętej, pozwalająca już jednoznacznie utożsamiać „czarnego anioła” z diabłem.

Wojnę – „Krwawy bal”²⁴ obserwuje już nie pierwszy raz i wyraźnie nudzą go wieści o ludzkich dramatach.

Zabijający w jego imię żołnierze kierują się żądzą posiadania większej ilości dóbr materialnych. Tocząc brutalne walki, wierzą, że zostaną za nie sowicie wynagrodzeni. „Kat” jest ich „bogiem”²⁵. Sądzą, że urzęduje w odległym „niebie”²⁶. Do tego miejsca – jako żywi lub umarli – pragną trafić po zakończeniu służby wojskowej. Nie wiedzą jednak, że ich postrzeganie świata zaburza państwowa propaganda. Dla wielkiego wodza są wyłącznie armatnim mięsem, predestynowanym nie do świętości, ale potępienia – zarówno ludzkiego, jak i transcendentnego. Władca nie jest bogiem, lecz przeciwnym mu szatanem. Ma kopyta, a pod tronem, na którym siedzi, znajduje się świat pogrążony w wojennym chaosie:

Mój PAN siedzi na tronie... Kopytem stuka o wieko... Z ironią patrzy na świat...
Lwy pożrą Chrześcijan... a Pogan zadepczą słonie...
... PAN siedzi na tronie... Kopytem stuka o wieko... Znudzonym wzrokiem patrzy na dlonie...
Lwy pożrą Chrześcijan... a Pogan zadepczą słonie...²⁷

Mroczna metafora wojny nie wypełnia jednak całego tekstu. Obecne są w nim odwołania do konkretnych despotów. Sformułowanie *Arbeit macht frei*²⁸ przypomina o działalności nazistowskich Niemców, a figurę piekielnego księcia pozwala odbiorcom powiązać z postacią Hitlera. Nieprzypadkowe okazuje się także włączenie w narrację utworu słów o „starym, podobno śpiącym niedźwiedziu”²⁹, czyli zwierzęciu symbolizującym Rosję i potęgę rządzących nią władców³⁰. Grzegorzczyk poszerza w ten sposób grono znanych z historii „Katów”. Piętnuje ich reżim i nawołuje do refleksji na temat ustrojowych przeobrażeń.

„Władców Snów” nie ukazuje jednak wyłącznie z perspektywy polskocentricznej, czego potwierdzenie można odnaleźć w piosence zatytułowanej *Kim*³¹.

²⁴ P. Grzegorzczyk, *Osiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, dz. cyt. Płytę, do której odnosi się przypis, poprzedza wydany w 2003 roku album *Medeis*. Muzycy zastosowali w jego nazwie tzw. pismo lustrzane, a zabiegiem tym chcieli udowodnić, że cyfra *siedem* nie zawsze musi być semantycznie związana ze szczęściem. Duża część dołączonych do dysku utworów dotyczyła siedmiu grzechów głównych. Motyw ten realizowano w tekstach odnoszących się albo do konkretnego wystąpienia przeciwko duszy, albo zwracających uwagę odbiorców na temat współczesnej kondycji człowieka. Specyfika pisma lustrzanego ułatwia także zrozumienie tytułu piosenki *Osiem*. Zapisanie nazwy od tyłu sprawia, że powstaje wyraz „meiso”, bardzo podobny do słowa „mięso”. W utworze wybrzmiewa w ten sposób ukryte nawiązanie do wiersza *Plonąca żyrafa* Stanisława Grochowiaka. Żołnierzom – „mięsu armatniemu” poświęcony został cały album T.E.L.I... Z ponurym *Osiem* kontrastuje satyryczny utwór *Łosiem*, w którym walczących na wojnie żołnierzy poeta nazywa „łosiami”.

²⁵ Tenże, *Osiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, dz. cyt.

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/t-e-l-i-2005/osiem> [18.06.2024].

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ W. Kopaliński, dz. cyt., s. 253.

³¹ P. Grzegorzczyk, *Kim* [w:] Hunter, *Arachne*, dz. cyt.

Utwór bazuje na kolejnej homonimicznej relacji, dotyczącej tym razem zaimka pytającego „kim?” i nazwiska dynastii rządzącej w Korei Północnej³². W tekście przedstawione zostaje pierwotne zło, zdolne do rywalizacji z samym Bogiem. W kontrze do słów Stwórcy: „Jestem, który jestem”³³, określa siebie demonicznym „Kimkolwiek”³⁴. Jako mroczna, nieokiełznana siła, władza światowymi mocarstwami. Nie obowiązują jej granice terytorialne ani bariery czasowe. Może jednocześnie rządzić Koreą Północną, państwami bogatymi w ropę naftową, jak i nawoływać do ludobójstwa na Wołyniu:

kim to ten państwa tak straszy
wielkim hardkoreaktorem
może jest potwornym kpiarzem
armagedonowonowowodoropotworem

[...]

a kim to ten pan, który tak wyjaśnia miliardom
chwała i cześć
miliardom chwała i cześć
rzeżkanieciarzeżprikrasnarzeżwołynarzeż
woły na rzeż
rzeż
wołynia rzeż

[...]

wywrę zemstę tak okrutną, tak podniebną,
że pobledniesz ty i ty i ty i ty i ty
jakim kompletnym potworem będę nawet sam dla siebie
wzniosę otchłani tak podniebną nawet
w niebie zbledną
rześć rześć rześćrześćrześć

[...]

jakimpotwornymupiorem będę dla was gdy
a mogę kimkolwiek
wywrę zemstę tak podniebną, że nawet w zakwitłej raju zbledną
i mam nie tylko jedną
jakim kompletnym potworem będę nawet sam dla siebie
i mogę cokolwiek
moja armia, moje klony, superniscy
zbledną wszyscy
jestem kimkolwiek³⁵

³² Słowo *Kim* jest jednocześnie określeniem przywódcy Korei Północnej, jak i skrótem myślowym zastosowanego później przez autora pojęcia „Kimkolwiek”.

³³ Wj 3,14.

³⁴ P. Grzegorzcyk, *Kim* [w:] Hunter, *Arachne*, dz. cyt.

³⁵ Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty z oficjalnego teledysku: <https://www.youtube.com/watch?v=n0UVf44GCP4> [18.06.2024]. Album *Arachne* został wręcz zdominowany przez różnego rodzaju gry językowe, co najlepiej potwierdza przytoczony powyżej fragment utworu

Pragnie mordować, a świadczy o tym najlepiej powtarzanie słowa „rzeź”³⁶. Połączone w nim wyrazy „rzeź” i „sześć” kolejny już raz wiązą idee wojny z praktykami istot piekielnych³⁷.

Kimkolwiek potrafi stać się każdym dyktatorem, co zbliża jego kreację do biblijnego Legionu. Jest jednocześnie jednym i wieloma. Opętuje despotów rządzących państwami i wykorzystuje ich do rozpoczynania wielkich wojen. Nie interesuje go los ani wysyłanych do walki żołnierzy, ani nawet jednostek, nad którymi przejmując kontrolę. Gardzi ludzkością i pragnie jej ostatecznej zagłady. Marzy o tym, aby zapoczątkowane przez niego krwawe spektakle były widowiskowe. Nazywa je „zemstą”³⁸ i chce, by zostały dostrzeżone przez samego Stwórcę.

W stronę NieRaju

Obecna w tekstach zespołu Hunter władza niszczy morale społeczeństwa. Reprezentujący ją politycy są wyrachowani i perfidni. Nie walczą na wojnach, lecz wysyłają na nie podporządkowane sobie grupy. Dobrze odnajdują się w światłach kamer i w luksusowych apartamentach. Wracającym z krwawych bojów żołnierzom przypinają order, jednak nie robią tego z szacunku dla ich osiągnięć. Zależą im na stworzeniu iluzji normalnego, odbieranego w sposób zdroworozsądkowy świata, w który pragnie wierzyć społeczeństwo.

Kim. Grzegorzczak tworzy w nim bardzo długie wyrazy, składające się z konotacyjnych wyliczeń dotyczących omawianych zagadnień. Cytowany tekst zawiera opisy różnych despotów. Pierwszy pochodzi z Korei Północnej. Jest „panem” swoich ziem i człowiekiem niepokojącym świat, „wielkim hardkoreaktorem”. Określenie to zawiera w sobie następujące słowa: „hardcore”, „Korea”, „reaktor”. Sugeruje, że opisywany „Władca Snów” jest tak samo nienawistny, jak nieobliczalny. Grozi politycznym oponentom użyciem broni jądrowej. Znacznie trudniej wyjaśnić specyfikę zachowania „armagedonowonowodoropotwora”. W neologizmie tym odnaleźć można zarówno „armagedon”, „nowo”, „won”, „wodór”, „ropę”, „potwora”, jak i „twór”. Wyszczególnione wyliczenia podważają biologiczne i kulturowe człowieczeństwo tej postaci. Sugerują, że jest nieustępliwa i w walce o wartości materialne może doprowadzić do końca niejednej cywilizacji. Drugi opis wydaje się bardziej zagadkowy. Dotyczy zarówno ekstremisty odpowiadającego za rzeź na Wołyniu, jak i jednego z rosyjskich despotów, którego propaganda kreuje na wielkiego przodownika narodu. Osobnikowi temu zależy przede wszystkim na pomnażaniu własnego majątku (oddaje „część i chwałę miliardom”). To także socjopata, który w wojennej hekatombie dostrzega artystyczne piękno. Swoją „rzeź” uważa nie tylko za „niecną”, ale i uroczą („piękna”).

³⁶ P. Grzegorzczak, *Kim* [w:] Hunter, *Arachne*, dz. cyt. Warstwa słowna twórczości zespołu Hunter zasługuje na szczegółowe opracowanie w pracach językoznawczych. Cel niniejszego artykułu jest inny i konkretne zjawiska mogą być jedynie sygnalizowane.

³⁷ Warto zwrócić uwagę na formułę zapisu słów „rzeź”. Odnaleźć można w niej zarówno heretyckie nawiązanie do Trójcy Świętej, jak i kojarzone z diabłem trzy szóstki. „Rzeź” umożliwiać mają postaci zarówno jej ideowi następcy – „klony”, jak i podlegający państwu wykonawcy wyroków – „superniscy”.

³⁸ Tamże.

Wszelkie kłamstwa, nieprawości i egoistyczne decyzje rządzących zmieniają świat w krainę zwaną „NieRajem”³⁹. Jest ona nie tylko rzeczywistością pogrążoną w wojennym chaosie, lecz także cmentarzyskiem wartości, warunkujących istnienie jakichkolwiek społecznych relacji. Staje się również miejscem opuszczonym przez własnego demiurga, skazanym przez niego na zatracenie.

Grzegorzcyk piętnuje despotów chcących bogacić się na ludzkim cierpieniu, a powagę problemu podkreśla stosowaniem różnorodnych zabiegów stylistycznych. Najbardziej wyraziste można dostrzec w albumach *Medeis* i *T.E.L.I...*, w których litery „s” i „ś” często przyjmują graficzną formę dolara. W ten sposób zapisywany jest obiecany żołnierzom z piosenki *Osiem* „bo\$ki \$zmal”⁴⁰, a także rozbrzmiewający na polu bitew „\$mierci\$miech”⁴¹. Dźwięki te wydobywają się prawdopodobnie z ust Kostuchy, podekscytowanej ogromem żniw, który zapewni jej wojna. Stają się symbolem trwających od wieków zależności dotyczących polityki, pieniędzy i śmierci:

Rozkazali ZA nami...
ZaBičkaRabinaMinamiGranatami
Mordercy – nie kulami...
Nadchodzi dzień, w którym... nagroda nas na minie!
I tylko nastrój nam psuje... cichy...
Śmiech!
\$mierci\$miech\$mierci\$miech...⁴²

Podobny problem podejmuje poeta w piosence zatytułowanej *Fantasmagoria*. Przedstawia w niej tożsamy z NieRajem groteskowy obraz ziemskiego piekła, określanego w utworze „Krajem Umarłych”. Rządzi nim demoniczna siła, przypominająca olbrzymi banknot. Jest bezwzględna i stacza w otchłań zapomnienia wszystkich, którzy zdecydują się jej przeciwstawić:

Witajcie w Kraju Umarłych!
Tutaj śmiech zniewoli Wasze lęki!
A marzenia i sny...
Spełni Wielki Papier!!!

³⁹ P. Grzegorzcyk, *NieRaj* [w:] *T.E.L.I...*, dz. cyt. NieRaj jest zarówno terminem określającym opisywaną przestrzeń, jak i tytułem piosenki zespołu Hunter.

⁴⁰ P. Grzegorzcyk, *Osiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, dz. cyt.

⁴¹ P. Grzegorzcyk, *\$mierci\$miech* [w:] Hunter, *HellWood*, Mystic Production 2009.

⁴² Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/hellwood-2009-2/smiercismiech> [18.06.2024]. Szczególną uwagę czytelnika zwraca tu wyraz „ZaBičkaRabinaMinamiGranatami”. W nim również odnaleźć można przeróżne nawiązania do tematyki wojennej – począwszy od czasowników „bić”, „zabić”, poprzez rzeczowniki „mina”, „kara”, „granat”, „karabin”, a kończąc na zaimku „mi”, podkreślającym tragizm osób wysłanych na front. Ofiarą przemocy jest natomiast „rabin”, co poszerza kontekst znaczeniowy utworu o tematykę eksterminacji Żydów w trakcie II wojny światowej. Decyzje o bestialskich wyrokach mają zapadać wśród jednostek hierarchicznie wyższych od żołnierzy, co sugeruje początek przytoczonego fragmentu. Poborowych kolejny raz utożsamia się z mięsem armatnim, którego nagrodą za fizyczny i psychiczny trud nie są obiecane przez władzę wartości, lecz możliwość wpadnięcia na „minę” – zarówno dosłowna, jak i przenośna, związana z powszechnie używanym związkiem frazeologicznym.

On jest naszym bogiem, który dobrze wie
Jak ukoić...
By nie zwątpił nikt!!!
Żeby nie zwątpił już nikt!!!

[...]

Źle jest tylko gdy ktoś...
Poukłada puzzle i odkryje, że bóstwo...
To tylko Zwykły Papier!!!

Wtedy mrok okryje niewdzięczników tłum
Wszyscy zginą!!!
Żeby nie zwątpił już nikt!!!
Żeby nie zwątpił już nikt!!!⁴³

Silnie zmetaforyzowany obraz urzeczywistnia najszybsze pragnienia władców pojawiających się w twórczości Grzegorzcyka. Tracą oni ludzką postać i stają się wielkimi banknotami. Pomnażanie majątków stawiają wyżej od dobra ogółu. Zawzięcie bronią ustanowionych przez siebie zasad funkcjonowania świata i pozostają bezwzględni wobec osób, które odkrywają ich nieprawości. Przejawy tego zachowania można zaobserwować także w utworze *Imperium zawiści orzeszpospolitej*. Dotyczy on polityków chcących zemścić się na mężczyźnie, który odważył się im przeciwstawić. Reprezentanci władzy wiedzą już wszystko o swoim oponentie. Osiągnięta przewaga bawi ich do tego stopnia, że ironicznie zapraszają go do dalszej rywalizacji. Jest dla nich jednak zabawką, a nie równorzędnym przeciwnikiem. Mogą zarówno zniszczyć mu życie, jak i zlecić jego morderstwo.

Interesujące wydają się także wypracowane przez władzę mechanizmy służące do inwigilacji jednostek. Grzegorzcyk inspirował się, podejmując ten temat, *Rokiem 1984* George'a Orwella, czego dowodem jest utwór *Łosiem*. Poczynania każdej jednostki obserwuje grupa zwana „tłumem”⁴⁴ i z dużym zaangażowaniem reaguje na czynności zabronione przez regulaminy. Osoby niewygodne dla państwa pożera „Wielki Brat”⁴⁵, będący uosobieniem władzy dyktatorskiej. Podobną problematykę zawiera piosenka o tytule *Sauruman*:

Jeden krok...
dzieli go od swoich upragnionych Żniw
Swym Wielkim Okiem jest Cudów Prorokiem i Dziw

Nie ma powieki, więc nie śpi i daleki zasięg ma wzrok gdy swym...
Wielkim okiem już wezwie armię dusz
Skupi wzrok...
I rozniesie w proch i pył oporu mur
Orki zNiewoli i uwolni Trola z gór⁴⁶

⁴³ Tamże. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty ze strony internetowej zespołu: <https://www.huntersoulmetal.pl/dyskografia/medeis-2003/fantasmagoria> [18.06.2024].

⁴⁴ P. Grzegorzcyk, *Łosiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, dz. cyt.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ P. Grzegorzcyk, *Sauruman* [w:] Hunter, *Arachne*, dz. cyt. Oryginalny tekst utworu zaczerpnięty z oficjalnego teledysku: <https://www.youtube.com/watch?v=QFuzkj6MAB8>

Utwór w oczywisty sposób odnosi się do trylogii *Władca pierścieni* Johna R. R. Tolkiena⁴⁷, a obecna w nim kreacja despoty łączy w sobie postacie Saurona i Sarumana. Podobnie jak „Wielki Brat”, jest on uważnym obserwatorem i bytem upodabniającym się do idei, przerastającym możliwości poznawcze zwykłych śmiertelników.

Sauruman włada armią mrocznych istot, wśród których uważny czytelnik dostrzeże orki i trolle. Pierwszy gatunek można utożsamić z walczącymi od wielu dni brudnymi żołnierzami⁴⁸. Drugi natomiast z internautami wpływającymi na społeczną narrację w państwach. Przytoczony obraz okazuje się więc metaforą prowadzonych współcześnie wojen, rozgrywających się już nie tylko w rzeczywistości, ale również w świecie wirtualnym i w ludzkich umysłach.

Podsumowanie

Paweł Grzegorzczak, wokalista i autor dużej części tekstów heavymetalowego zespołu Hunter uczynił krytykę władzy jednym z głównych tematów swojej twórczości. Opisuje ją wyłącznie w negatywnym świetle. Kreuje postacie okrutnych i bezwzględnych dyktatorów, mających kontakty ze światem istot piekielnych. Utożsamia je zarówno z osobami opętanymi, diabłami, jak i z „brodzącymi w krwi katami”. Jednoznacznie opowiada się przeciwko wojnie.

Piętnuje społeczny wyzysk i wszelkie formy państwowej propagandy. Jest przeciwnikiem ślepego przywiązania do wartości materialnych. Przestrzega nie tylko przed panoptyzmem i rządomyślnością władzy, ale także innymi technikami służącymi do ograniczania ludzkiej wolności. Tworzone przez niego paranoiczne światy pozbawione są dobrego opiekuna. Wypełnia je poczucie bezsensu egzystencji i nieustającego strachu przed przyszłością.

Ponurą rzeczywistość mogą zmienić wyłącznie ludzie odważni, „wyprostowani wśród tych, klęczących na kolanach”⁴⁹. W nierównej walce z antywartościami niejednokrotnie przychodzi im oddać własne życie. Trudy te jednak nie muszą pójść na marne. Mogą zostać docenione przez kolejnych śmiałków i finalnie przysłużyć się do przetrwania ludzkiej godności.

[18.06.2024]. Zapis „zNiewoli” odwołuje się zapewne do podstaw etymologicznych słowa „niewola”. Jest podkreśleniem tego, że opisywane praktyki odbywają się wbrew woli jednostek walczących na wojnie.

⁴⁷ Zespoły grające heavy metal bardzo często nawiązują do utworów Tolkiena. Por. J. Chaplinsky, *Lord of the Strings: The Influence of Tolkien on Heavy Metal Music*, <https://litreactor.com/columns/lord-of-the-strings-the-influence-of-tolkien-on-heavy-metal-music> [18.06.2024].

⁴⁸ Określenie to stało się popularne za sprawą internautów komentujących na portalach Facebook, X i Wykop poczynania armii Putina w czasie wojny w Ukrainie.

⁴⁹ Z. Herbert, *Przesłanie Pana Cogito* [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, oprac. R. Krynicki, Kraków 2021, s. 439.

Bibliografia

Literatura podmiotu

- Grzegorzczak P., *Fantasmagoria* [w:] Hunter, *Medeis*, Rubicon/Pomaton EMI, Mystic Production 2003.
- Grzegorzczak P., *Imperium miłości* [w:] Hunter, *Imperium*, Tune Project/Fonografika 2013.
- Grzegorzczak P., *Imperium zawiści orzeszpospolitej* [w:] Hunter, *Imperium*, Tune Project/Fonografika 2013.
- Grzegorzczak P., *Imperium trujki* [w:] Hunter, *Imperium*, Tune Project/Fonografika 2013.
- Grzegorzczak P., *Imperium waraciwara* [w:] Hunter, *Imperium*, Tune Project/Fonografika 2013.
- Grzegorzczak P., *Kiedy umieram* [w:] Hunter, *Live*, Rubicon 2001.
- Grzegorzczak P., *Łosiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, Metal Mind Productions 2005.
- Grzegorzczak P., *Kim* [w:] Hunter, *Arachne*, Makumba Music/Warner Music Poland 2019.
- Grzegorzczak P., *NieRaj* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, Metal Mind Productions 2005.
- Grzegorzczak P., *Osiem* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, Metal Mind Productions 2005.
- Grzegorzczak P., *Przy wódce* [w:] Hunter, *T.E.L.I...*, Metal Mind Productions 2005.
- Grzegorzczak P., *Sauruman* [w:] Hunter, *Arachne*, Makumba Music/Warner Music Poland 2019.
- Grzegorzczak P., *Szata na bal* [w:] Hunter, *Arachne*, Makumba Music/Warner Music Poland 2019.
- Grzegorzczak P., *Time of hate* [w:] Hunter, *Requiem*, Meridian Publishing 1995.
- Grzegorzczak P., *Trumian show* [w:] Hunter, *Królestwo*, Tune Project/Mystic Production 2012.
- Grzegorzczak P., *Żniwiarze umysłów* [w:] Hunter, *Requiem*, Meridian Publishing 1995.
- Grzegorzczak P., *Śmierci\$miech* [w:] Hunter, *HellWood*, Mystic Production 2009.
- Herbert Z., *Przesłanie Pana Cogito* [w:] tegoż, *Wiersze zebrane*, oprac. R. Krynicki, Kraków 2021.

Literatura przedmiotu

- Artyści i sceny metalowej (kontr)kultury, red. J. Kosek, Kraków 2020.
- Burzyńska A., Markowski M., *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, Kraków 2006.
- Cope A.L., *Black Sabbath and the Rise of Heavy Metal Music*, Farnham 2010.
- Johannesson I., Klingberg J.J., *Krew, ogień, śmierć. Historia szwedzkiego metalu*, tłum. E. Gryglewicz, Poznań 2015.
- Kopaliński W., *Słownik symboli*, Warszawa 2007.
- Lis W., Godlewski T., *Jaskinia hałasu*, Poznań 2012.
- Obrazy władzy w literaturze, teatrze i filmie. Studia*, red. M. Mazur, S. Ligarski, Warszawa 2015.
- Wiederhorn J., Turman K., *Głośno jak diabli. Kompletna historia metalu bez cenzury*, tłum. Ł. Szymański, Poznań 2014.
- Żyła M., *Ucieczka od nieboskłonów. Inspiracje literaturą Młodej Polski w tekstach heavymetalowych (Miciński, Przybyszewski)*, Białystok 2022.
- Żywioły i ideologie w narracjach muzyki metalowej*, red. J. Kosek, Kraków 2022.

Źródła internetowe

- Chaplinsky J., *Lord of the Strings: The Influence of Tolkien on Heavy Metal Music* [w:] <https://litreactor.com/columns/lord-of-the-strings-the-influence-of-tolkien-on-heavy-metal-music> [18.06.2024].
- <https://www.metalside.pl/bands/band.php?id=74> [18.06.2024].

The dark images of power in the creations of heavy metal group Hunter and its leader Paweł Grzegorzczak

Abstract

The aim of this article is to organize and problematize the topic of power present in the work of the heavy metal band Hunter and its leader Paweł Grzegorzczak. A detailed description of the figure

of the despot will be particularly important in the intended concept of the work. The most representative songs from the albums: *Requiem*, *Live*, *Medeis*, *T.E.L.I...*, *HellWood*, *Królestwo*, *Imperium*, *Niewolność* and *Arachne* will be analyzed. The text of the argument will include references to the terminology used by cultural research methodologists, as well as to motifs appearing in the texts of other bands considered to be the ideological successors of Black Sabbath.

Keywords: Hunter, Paweł Grzegorzczak, *Requiem*, *Live*, *Medeis*, *T.E.L.I...*, *HellWood*, *Królestwo*, *Imperium*, *Niewolność*, *Arachne*, power theme, heavy metal, contemporary poetry

Przemysław Dołęga, mgr, absolwent filologii polskiej na Uniwersytecie Rzeszowskim ze specjalnością nauczycielską. Jego praca magisterska dotyczyła narracji o kresowym świecie mocy tajemnych na przykładzie *Doliny Issy* Czesława Miłosza i filmowej adaptacji powieści zrealizowanej przez Tadeusza Konwickiego. Obecnie doktorant Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego i wiceprezes funkcjonującego tam Koła Doktorantów Językoznawstwa i Literaturoznawstwa. Jego rozprawa doktorska dotyczy polskiej ballady romantycznej z okresu międzypowstaniowego. W kręgu zainteresowań naukowych mgra Przemysława Dołęgi znajdują się zagadnienia związane z szeroko rozumianą literaturą XIX wieku, fantastyką, poezją współczesną, a także integracją internetowych treści w nauczaniu języka polskiego.